

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İŞK/22, 32

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2021/10527
Karar No. 2021/16256
Tarihi: 07.12.2021

● KISMİ DAVA
● MAZERETSİZ ARABULUCU TOPLANTISINA
KATILMAYAN TARAF LEHİNE VEKALET
ÜCRETİNE HÜKMEDİLMEYECEĞİ

ÖZETİ: Davacının aynı hukukî ilişkiden kaynaklanan alacağıın veya hakkının tümünü değil, belirli bir kısmını talep ederek açtığı davaya kısmî dava denir.

Bir davanın kısmi dava olarak nitelendirilebilmesi için, alacağın tümünün aynı hukuki ilişkiden (örneğin iş sözleşmesinden) doğmuş olması ve bu alacağın şimdilik bir kesiminin dava edilmesi gerekir.

Kısmi dava 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 109'uncu maddesinde tanımlanmıştır. Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmının dava yoluyla ileri sürülmesi durumunda kısmi dava söz konusudur. Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olmadıkça kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez. Kısmi davada saklı tutulan alacak bölümü için gerek kısmi dava karara bağlanmadan önce, gerekse daha sonra ayrı bir dava açılması usulen olanaklıdır. Uygulamada bu ayrı davaya ek dava denilmektedir. (Hukuk Genel Kurulu 16.03.2021 tarih, 2018/17-139 esas 2021/282 karar)

Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.

Ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez. Her iki tarafın da ilk toplantıya katılmaması sebebiyle sona eren arabuluculuk faaliyeti üzerine açılacak davalarda tarafların yaptıkları yargılama giderleri kendi üzerlerinde bırakılır

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davalı vekilince istenilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 07/12/2021 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davalı adına vekilleri Avukat ... ve Avukat ... ile karşı taraf adına vekilleri Avukat ...,... geldiler. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor sunuldu, dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, ... işyerinde çalışan müvekkilinin Avro para birimi üzerinden ücretlendirildiklerini, davalı yanın tek taraflı kararı ile davacıların yazılı ve sözlü itirazına rağmen ücretlerin 2014 yılı Kasım ayında Türk Lirasına dönüştürülerek ödenmeye başlandığını, Türk Lirasında gerçekleşen değer kayıplarının alım gücünün azalmasına yol açtığını, bu suretle Avro cinsinden daha az ücret ödemek suretiyle ücretinin düşürüldüğünü ve eksik ödendiğini, haksızlığın giderilmesi amacıyla işçilerin... -Koop İş Sendikasına üye olduklarını ve sendika ile işveren arasında 24.07.2018 tarihinde toplu iş sözleşmesi imzalandığını, işverenin toplu iş sözleşmesi hükümlerini uygulamadığını, toplu iş sözleşmesinde düzenlenen ücret zamlarını yapmadığını, davalı yanın arabuluculuk görüşmelerine katılmadığını, aleyhine dava yoluna gidileceğini anlayan işverenin 2019 yılı Nisan ayı itibarıyla ücretleri tekrar Avro cinsinden ödemeye başladığını, ücretler Avroya çevrilirken mevcut Türk Lirası cinsindeki ücretler esas alındığından Avro olarak 2014 yılı Kasım ayından ve hatta sözleşmelerde yazan miktardan bile düşük bir miktar ödenmeye başlandığını, bu durumun işverence gerçekleştirilen uygulama sonucunda işçi ücretlerinde çok büyük miktarda düşüş yaratıldığını gözler önüne serdiğini, işçilerin 2014 yılı Ekim ayında aldıkları Avro biriminden maaşları ile 2019 yılı Nisan ayında aldıkları Avro biriminden maaşları arasında büyük fark olduğunu ve 2019 yılı Nisan ayı maaşının daha düşük olduğunu, Diplomatik bir kuruluş olmasına rağmen Türkiye’de Türk vatandaşı işçi istihdam eden davalı ... Delegasyonunun 4857 sayılı İş Kanunu’na ve Türk Mahkemelerinin yargı yetkisine tabi olduğunu, bu konuda Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bulunduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 62’nci maddesi uyarınca işçi ücretlerinde indirimle gidilmesinin hukuken mümkün olmadığını, bu nedenle de ücretlerin Avro para biriminden Türk Lirasına çevrilmesinin yarattığı ücret düşüşünün hukuka

aykırı olduğunu, iş sözleşmesinde yer alan ücretin yerel para birimi cinsinden belirlenebileceğine ilişkin hükmün İş Kanununun 22 ve 62’nci maddeleri karşısında geçersiz olduğunu, enflasyonist bir ülkede döviz üzerinden belirlenen ücretin yerel para birimine dönüştürülmesinin çalışma koşullarında esaslı tarzda değişiklik yaratacağını, iş sözleşmesiyle işverene işletme riskini işçiye yükleyecek şekilde değişiklik yapma hakkının tanınamayacağını, iş sözleşmelerinin tamamının aynı hükümleri içerdiğini, işçilerle ayrı ayrı müzakere edilmediğini, bu nedenle tip sözleşme niteliğinde bulunduğunu, Borçlar Kanunu’nun 24 ve 25’inci maddeleri karşısında ücrette değişikliğe olanak tanıyan sözleşme hükmünün herhangi bir geçerliliğinin olamayacağını, iş sözleşmesinin temelini oluşturan ücreti değiştirme hakkını saklı tutma kayıtlarının İş Hukukunun genel karakteri itibariyle de geçersiz olduğunu, işverence yapılan değişikliklere rıza gösterilmediğini, aksine uygulamaya sözlü ve yazılı şekilde itiraz edildiğini, gerçekleştirilen değişikliğin hem bu nedenle hem de iyiniyet ve dürüstlük kurallarıyla bağdaşmaması sebebiyle geçersiz olduğunu, işverenin işyerindeki bazı çalışanlar bakımından Avro para biriminden Türk Lirasına geçerken, diğer bazı çalışanlara Avro para birimi cinsinden ödeme yapmaya devam ettiğini, bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ve ayrımcılık yarattığını belirterek Avro cinsinden eksik ödenen ücret alacağının toplu iş sözleşmesi hükümleriyle karşılaştırılan ücret artışları da dikkate alınarak hesaplanması gerektiğini ileri sürerek fark ücret alacağının tahsilini talep etmiştir. 21.11.2019 tarihli birleşen davada davacı vekili, müvekkilinin Avro cinsinden ödenen ücretine Nisan 2013’ten başlamak üzere uygulanacağı açıklanan %5 zammın Türk Lirasına dönüştürülen düşük ücrete uygulanmak suretiyle müvekkilinin ücretinin Nisan 2013’ten itibaren olması gereken rakamın altına çekildiğini, yapılan yanlış uygulama ile davacının ücreti Kasım 2014’te geçmişe dönük olarak yürürlüğe konan uygulamayla Nisan 2013’ten itibaren eksik ödendiğini ileri sürerek fark ücret alacağının tahsilini talep etmiştir

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davalı işverenin Avrupa Birliği’nin Türkiye’deki temsilciliği olarak 4 Şubat 1984 günü Brüksel’de imzalanan ve 4 Haziran 1987 tarih ve 19477 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe giren “Avrupa Toplulukları Komisyonu’nun Türkiye Delegasyonu’nun Kurulması ve Onun Dokunulmazlıkları ve İmtiyazları Hakkında Anlaşma” uyarınca kurulduğunu, bu nedenle de Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi ve Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca tanınan tüm bağımsızlık, dokunulmazlık ve ayrıcalıklardan yararlanmakta olduğunu, Viyana Sözleşmesi uyarınca Delegasyonun diplomatik statüsü gereği Türk Mahkemelerinin yargı yetkisinden ve her türlü cebri icradan bağımsızlığı bulunduğunu, davaya konu iddiaların Avrupa Birliği’nin iç işleyişine müdahale anlamı taşıdığını ve davanın yargı muafiyeti kapsamında kaldığını, davanın Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 114’üncü maddesi uyarınca dava şartı yokluğundan reddi gerektiğini, aynı bağımsızlık gereği toplu iş sözleşmesi

hükümlerini uygulama zorunluluğunun da bulunmadığını, davaya konu iddiaların gerçeği yansıtmadığını ve haksız olduğunu savunarak asıl ve birleşen davanın reddini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan delillere ve bilirkişi raporuna göre, yazılı gerekçe ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

İstinaf Başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacı ve davalı taraf istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, davalı tarafın istinaf başvurusunun esastan reddine, davacı tarafın istinaf başvurusunun ise kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilerek yeniden esas hakkında hüküm kurulmuştur.

Temyiz:

Bölge Adliye Mahkemesinin kararına karşı, davalı taraf temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Gerekçe:

1-Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyumsuzluğa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, taraflar arasındaki sözleşmeye, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davalı vekilinin aşağıdaki bentlerin dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2-Davacının aynı hukukî ilişkiden kaynaklanan alacağının veya hakkının tümünü değil, belirli bir kısmını talep ederek açtığı davaya kısmî dava denir. Bir davanın kısmi dava olarak nitelendirilebilmesi için, alacağın tümünün aynı hukuki ilişkiden (örneğin iş sözleşmesinden) doğmuş olması ve bu alacağın şimdilik bir kesiminin dava edilmesi gerekir.

Kısmi dava 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 109'uncu maddesinde tanımlanmıştır. Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmının dava yoluyla ileri sürülmesi durumunda kısmi dava söz konusudur. Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olmadıkça kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez. Kısmi davada saklı tutulan alacak bölümü için gerek kısmi dava karara bağlanmadan önce, gerekse daha sonra ayrı bir dava açılması usulen olanaklıdır. Uygulamada bu ayrı davaya ek dava denilmektedir. (Hukuk Genel Kurulu 16.03.2021 tarih, 2018/17-139 esas 2021/282 karar) Somut uyumsuzlukta davacı işçi tarafından 20.05.2019 tarihli asıl dava dilekçesi ile davalı işverene yöneltilen kısmi davada; davalı işyerinde ücretlerin yabancı para birimi (Avro) üzerinden belirlenerek ödendiği, davalı işverence 2014 yılı Kasım ayında yapılan tek taraflı düzenleme sonrası ücretlerin Türk Lirası olarak belirlendiği ve ödemeye başlandığı ileri sürülerek davalının hukuka aykırı

uygulaması nedeniyle davacının 2014 yılı Kasım ayından dava tarihine kadar geçen dönem yönünden eksik ödenen ücret alacağına tahsili talep edilmiştir. 21.11.2019 tarihli birleşen dava dilekçesi ile davalı işverene yöneltilen kısmi davada ise; işyerinde ücretler Türk Lirasına dönüştürülürken %5 oranında zam uygulandığı ve bu zammın 25.04.2013–25.11.2014 tarihleri arası dönem yönünden Avro para birimindeki ücretlere de yansıtılarak ödenmesi gerektiği halde ödenmediğinden bahisle ücret alacağı talep edilmiştir. İlk Derece Mahkemesince; davacının işe girerken imzaladığı iş sözleşmesinin 3'üncü maddesinin ilk cümlesinin hükmü, işyerinde uygulanmakta olan toplu iş sözleşmesinin 17 ve 18'inci maddeleri, banka kayıtları ve ücret bordrolarına göre talep tarihi olan Kasım 2014 ayı öncesinde aylık ücretlerin yine Türk Lirası üzerinden ödenmesi karşısında; davacının Avro üzerinden tercih ve talepte bulunma hakkı bulunmadığı gerekçe gösterilerek asıl ve birleşen dava hakkında kısmen kabul kararı verilmiştir. Söz konusu karara karşı tarafların istinaf itirazları üzerine Bölge Adliye Mahkemesince yeniden esas hakkında verilen kararda; davacının ücreti 2014 yılı Kasım ayına kadar Avro üzerinden belirlenerek Türk Lirası karşılığının ödendiği, para biriminin işverence değiştirilmesine ilişkin düzenleme bulunmadığı, işçi tarafından yazılı olarak kabul edilmeyen esaslı değişikliğin işçiyi bağlamayacağı gerekçesi ile 22.09.2020 tarihli ek rapora göre tespit edilen alacak miktarına, 21.11.2019 tarihli birleşen davanın ek dava niteliğinde olduğu kabul edilerek karar verilmiş ise de 21.11.2019 tarihli birleşen davadaki taleplerin asıl davada saklı tutulan alacağa ilişkin olmadığı, farklı bir nedenden kaynaklandığı ve ek dava niteliğinde olmadığı gibi söz konusu davada ileri sürülen; işyerinde ücretler Türk Lirasına dönüştürülürken %5 oranında zam uygulandığı ve bu zammın Avro para birimindeki ücretlere de yansıtılması gerektiği iddiasını ispata yarar kuvvet ve nitelikte bilgi belge bulunmadığı gözetilerek 21.11.2019 tarihli birleşen davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi isabetli olmamıştır.

3-6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesinin 11,12,13 ve 14'üncü fıkraları;

“(11) Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur. Ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez. Her iki tarafın da ilk toplantıya katılmaması sebebiyle sona eren arabuluculuk faaliyeti üzerine açılacak davalarda tarafların yaptıkları yargılama giderleri kendi üzerlerinde bırakılır.

(12) Tarafların arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaları hâlinde, arabuluculuk ücreti, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesinin İkinci Kısımına göre aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde karşılanır. Bu durumda ücret, Tarifinin Birinci Kısımında belirlenen iki saatlik ücret tutarından az olamaz.

(13) Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâllerinde, iki saatlik ücret tutarı Tarifenin Birinci Kısımına göre Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. İki saatten fazla süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde ise iki saati aşan kısma ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde uyuşmazlığın konusu dikkate alınarak Tarifenin Birinci Kısımına göre karşılanır. Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenen ve taraflarca karşılanan arabuluculuk ücreti, yargılama giderlerinden sayılır.

(14) Bu madde uyarınca arabuluculuk bürosu tarafından yapılması gereken zaruri giderler; arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşma uyarınca taraflarca ödenmek, anlaşmaya varılamaması hâlinde ise ileride haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Somut uyuşmazlıkta, tarafların zorunlu arabuluculuk kapsamında arabuluculuk faaliyetinde buldukları, davalı tarafın arabuluculuk toplantısına mazeretsiz olarak katılmadığı ve sürecin bu nedenle sona erdiği anlaşılmıştır. Bölge Adliye Mahkemesince yapılan yargılama sonunda Hazine tarafından karşılanan arabuluculuk ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir. Yukarıda belirtilen mevzuat uyarınca söz konusu ücretin, arabuluculuk görüşmesine katılmayan davalıdan alınarak Hazineye gelir kaydına karar verilmesi gerekirken yanılığılı değerlendirme ile davalıdan alınarak davacıya verilmesine şekilde hükmedilmesi hatalı olmuştur.

4-Somut uyuşmazlıkta, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun 18/A maddesinin 11’inci fıkrası hükmü uyarınca geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilemeyeceği gözetilerek mazeretsiz olarak arabuluculuk sürecine katılmayan davalı lehine duruşmalı olarak yapılan temyiz incelemesi nedeniyle yürürlükte bulunan Avukatlık Aşgari Ücret Tarifesinin 2/2’nci maddesinde düzenlenen duruşma vekalet ücretine hükmedilmemiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebeplerden dolayı BOZULMASINA, dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 07.12.2021 tarihinde oybirliği ile karar verildi.